

La foto més desconeguda de Pep Ventura

Surt a la llum una fotografia inèdita del primer gran músic de la sardana moderna en el bicentenari del seu naixement

JAUME NONELL > TEXT

Del compositor i tenorista Josep Maria Ventura i Casas (1817-1875) solament se'n coneixia un retrat d'estudi fet pel fotògraf figuerenc Domènec Bosch, com ja va testimoniar el seu biògraf Pere Coromines en la recerca que va dur a terme a la fi dels anys 1920 i que s'ha ratificat últimament (2009) en el catàleg de l'exposició «Pep Ventura, abans del mite: quan la sardana era un ball de moda», comissariada per Anna Costal. És la imatge d'un «home de cara passada, eixut, bigoti caigut», que s'ha utilitzat sempre per il·lustrar qualsevol llibre, revista, monument... que tingués Pep Ventura com a tema principal.

En la *Historia del Ampurdán* (1883), de Josep Pella i Forgas, hi ha un petit dibuix-retrat d'en Pep, fet pel dibuixant Jaume Pahissa al racó inferior esquerre d'una escena bucòlica i que històricament ha quedat molt en segon terme davant la fotografia de Bosch. Podem dir amb tota certesa que la imatge que va utilitzar Pahissa com a model per fer el seu dibuix és la fotografia que ara hem localitzat al Fons Felip Pedrell de la Biblioteca de Catalunya. En el revers de la fotografia s'hi pot llegir: «José Ventura (a) Pep de Figueras compositor de sardanas, y uno de los mejores profesores de Tenora / Fotografía Masferrer / Carreras».

Joan Carreras i Dagas (1828-900), compositor, pedagog i un gran col·leccionista i bibliòfil, degué ser el propietari inicial d'aquesta fotografia, atès que és seva la lletra del revers on s'identifica Pep Ventura, i degué cedir-la, com altres del mateix fons, al també compositor, pedagog i musicòleg Felip Pedrell i Sabaté (1841-

1922), amb qui mantenia una estreta col·laboració. És possible que l'anotació «Carreras» del peu del revers de la imatge sigui de Pedrell.

L'autor d'aquesta fotografia, fins ara desconeguda, va ser Antoni Masferrer i Villà (Barcelona, 1815 - Figueres, 1893), que era professor de dibuix i pintura a l'Institut de Figueres. El juliol de 1864 va comprar la galeria fotogràfica de Pau Font per dedicar-se també a la fotografia i es va donar de baixa del Subsidi Industrial i de Comerç per haver posat fi a la seva activitat com a fotògraf el 3 de juny de 1867. Per tant, podem situar el retrat fotogràfic d'en Pep fet per Masferrer entre el final de juliol de 1864 i els primers dies de juny de 1867. Podria ser del 1865, ja que llegim a la premsa figuerenca de l'agost d'aquell any: «*Hemos tenido el gusto de ver varios retratos procedentes de la fotografía de D. Antonio Masferrer, notables por la delicadeza del trabajo y buena entonación.*»

Mentre que la fotografia de Bosch ens mostrà el músic a peu dret i de cos sencer, Masferrer ho va fer de mig cos, i això permet apreciar millor les faccions de la cara d'un Pep una mica més jove i amb barba, com el pintava un company seu de cobla: «Un home de mitjana alçada, secardí, eixut de cara, bon company i bon amic, afable amb tothom, però seriós, de poques paraules, sempre abstret, amb cara de tempesta».

Jaume Nonell és
estudiós de la sardana.

>> *La fotografia de Bosch (a baix) ens mostra el músic a peu dret i de cos sencer. Masferrer (a dalt) el va fotografiar de mig cos, i això permet apreciar millor les faccions de la cara.*

ANTONI MASFERRER I VILLÀ

DOMÈNEC BOSCH